

פוטוריזם עכשיו מנהרות הכרמל

אדריכלות פלנקון בע"מ
 אדריכלות נוף מרגלית סוכי אדריכלי נוף
 טקסט אדריכל עמיר דומיניץ
 צילום אלברטוס דורה שפיץ שרון שפיץ

האדריכלות של פרויקט מנהרות הכרמל, פרויקט הנדסי עצום מימדים, מצליחה להתגבר על הנתק בינו לבין סביבתו הבנויה והטבעית

מאסיביים פורצים נתיב בדופן ההר ונגמרים בצמד פתחים מעוגלים. קירות התמך נגמרים במקצב מתחלף של חיפוי אבן מלאכותית ושל בטון חשוף. מהירות הנסיעה המתגברת מטשטשת את הגבול בין האבן לבין הבטון - בין הטבעי לבנוי. בתוך המנהרה עצמה, במהירות נסיעה של כביש מהיר, כמעט בלתי אפשרי להבחין בפרטים. קירות בטון מעוגלים ובהירים מחפים את צדי המנהרה החצובה עד לאמצע גובהה. הם בולעים את ההד המוחזר ומעניקים למנהרה תחושת זרימה יעילה. תאי חירום אדומים עשויים מתכת מפריים בקצב אחיד את רצף הקירות הבהירים. בשל מהירות הנסיעה, נתפסים תאים אלה כהבזקים אדומים לאורך הקיר הלבן, בדומה לאורות הסימון של מסלול המראה. כדי להדגיש עוד יותר את זרימת הנסיעה, הושארה תקרת המנהרה ללא גימור. הבטון המוחזר, המצפה את כל קירות הפנים של המנהרה לא נצבע כלל. תחת זאת, תאורת המנהרה ניצבת מתחתיו ומעצימה עוד יותר את הניגוד בין הקירות הבהירים לבין התקרה הכהה. השימוש באמצעים אלה, כמו מעלים את תקרת המנהרה ומקלים את תחושת הסגירות הנובעת מהפרופורציות החריגות של החלל.

↑ כל מורטל עוצב בפרד כדי להתאים אותו לסביבתו. אמצעים עיצוביים מנוונים ננקטו כדי לטשטש את גודלם של הפורטלים וכדי לשוות להם מראה טבעי וייחודי.

→ מרכז הבקרה והשליטה של המנהרות.

בכל שלוש היציאות מן המנהרה, מתחולל מפנה דרמטי. החלל הצינורי, שתנאי האקלים ותאורה שבו אינם משתנים לעולם, מסתיים באחת ומפנה את מקומו לנוף מרהיב. בין אם מדובר בנוף התעשייתי של מפרץ חיפה, במדרונותיו התלולים והמוריקים של ואדי רושמיה או בחוף הים הכחול של דרום העיר, המשובץ במבנייני היי טק נוצצים ובאצטדיון ההולך ונבנה לידם, המעבר בין החללים ממשיך את תחושת ההשתנות הקצבית של המנהרות. לכאורה, פרויקט מנהרות הכרמל עומד בניגוד לסביבתו. חיפה היא עיר שהאנכיות שלה מורגשת בכל מקום. בנייניה בנויים על צלע ההר, רחובותיה תלולים ומפותלים ושכנותיה דומות יותר לאיים המוקפים בנוף הירוק של הר הכרמל. לנורך הארכיפלג היבשתי הזה הוחדר מונוליט אדיר מימדים, החותר תחת הקשרים העדינים והשבירים בין החלקים השונים. נדמה כאילו תולעת ענקית כרסמה את דרכה תחת ההר והותירה אחרי חורים עצומים במקומות שבהם הרימה את ראשה כדי לשאוף אוויר. והנה, למרות הניגוד הבולט בין המנהרות לסביבתן, מעוררות מנהרות תחושה של שזירה. הן מעוררות את התחושה שבעזרת הטכנולוגיה ובעזרת יכולות הנדסיות מתקדמות, ניתן כעת לייצר קשר נוסף לא רק בין שכנותיה המבודדות מדי של חיפה, אלא גם בין אזור הצפון כולו לבין מרכז הארץ. דומה שרוח המהירות והקדמה של המנהרות מעניקה ביטוי עדכני לדימויה של חיפה כעיר שבליבה פועמת מכונה. הפוטוריוס לא מת - הוא חי - בחיפה.

עמיר דומיניץ
אדריכל

למרות הניגוד הבולט בין המנהרות לסביבתן, מעוררות המנהרות תחושה של שזירה. הן מעוררות את התחושה שבעזרת הטכנולוגיה ובעזרת יכולות הנדסיות מתקדמות, ניתן כעת לייצר קשר נוסף לא רק בין שכנותיה המבודדות מדי של חיפה, אלא גם בין אזור הצפון כולו לבין מרכז הארץ.

Futurism Now!
Leading architect: Plancon Ltd.
Shaul Spitz, George Drubetsky

The Carmel tunnels, the new underground highway underneath mount Carmel in Haifa city, Israel, owe their existence to the ideas of the futuristic movement from a century ago. Conceived by planners from the British mandate era in mid 1930's, the tunnel was supposed to be part of a middle eastern road system throughout the British empire, connecting India to Africa. Tough it was completed only 80 years later, the architectural design of the tunnels still relies upon futuristic inspiration, to combine long and massive different spaces into one, flowing megastructure.

Amir Dominitz
Architect

↑ מנט אווירי על הפורטל המערבי ליד חוף הכרמל חושף את השילוב בין המראה החדשני לבין המאמץ לשלב את הפורטל בסביבתו הטבעית.